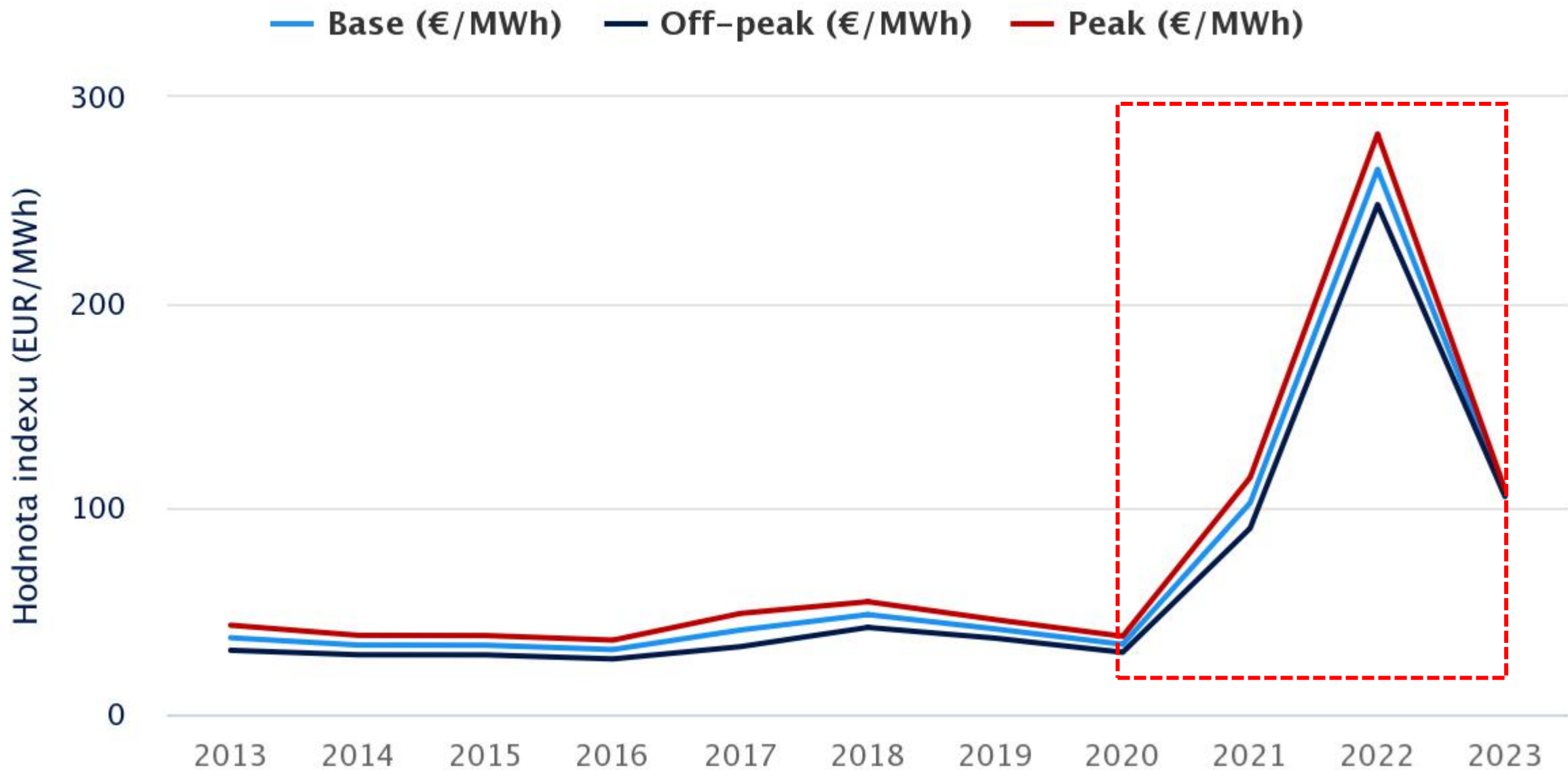

Reforma trhu s elektrinou – revolúcia či evolúcia?

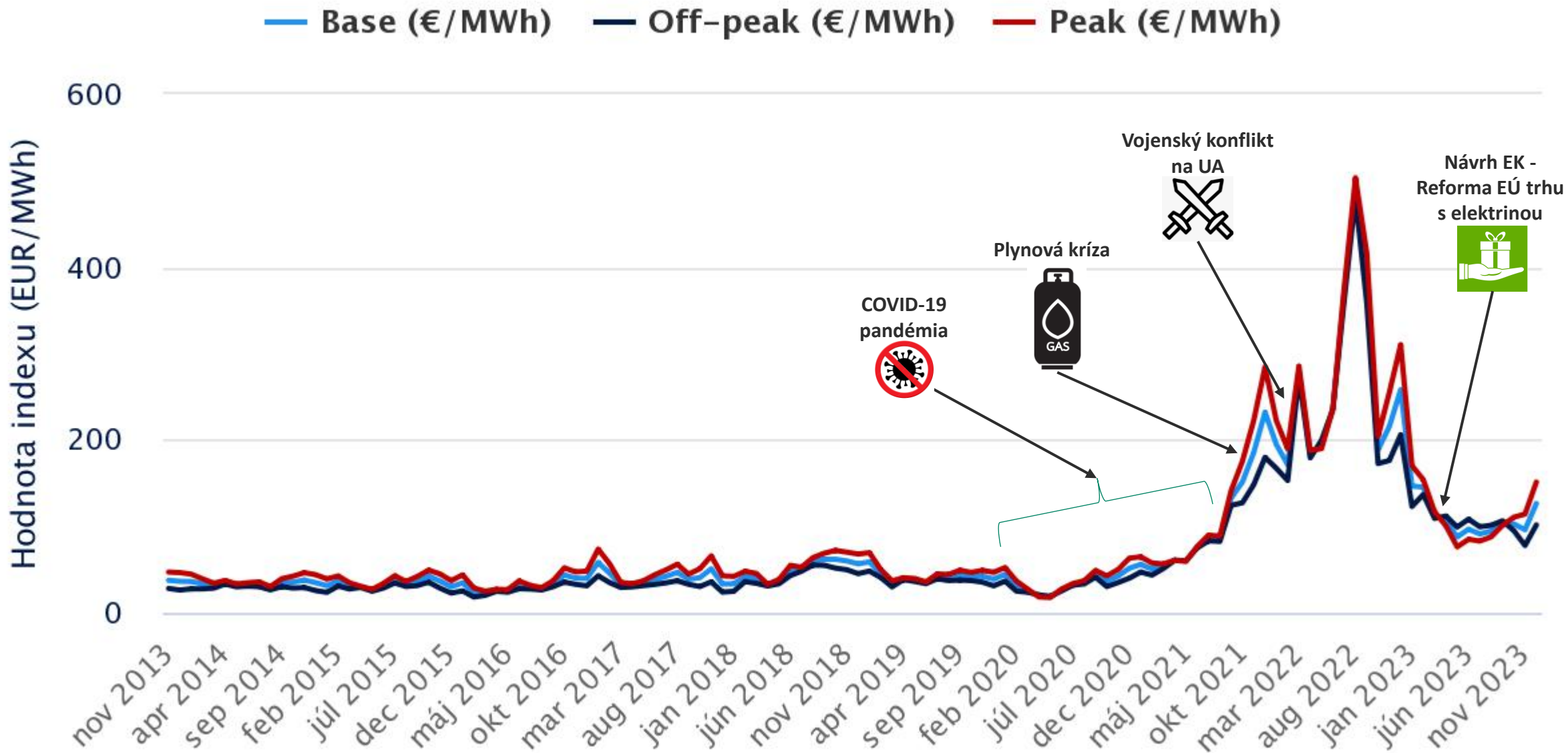
INTRO I.

Energetická kríza → vývoj spotových cien: Index DT – OKTE (ročný)

INTRO II.

Energetická kríza → vývoj spotových cien: Index DT – OKTE (mesačný)

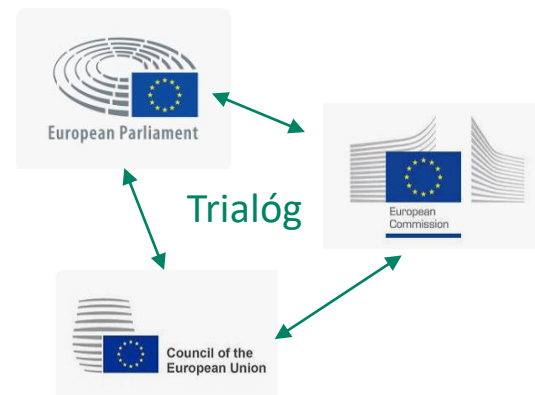

Energetická kríza podľa EK poukázala na viacero nedostatkov

- × Nedostatočné nástroje na ochranu koncových odberateľov pred krátkodobou vysokými cenami.
- × Neschopnosť nízkonákladových OZE a nízkouhlíkových zdrojov prejavíť sa v koncových cenách.
- × Dramatický vplyv cenovej volatility a regulačných zásahov na investície.
- × Nedostatok nefosílnej flexibility (akumulácie a riadenia odberu), ktorá by znížila závislosť od plynu.
- × Koncoví odberatelia majú obmedzený výber typov dodávateľských zmlúv.
- × Komplikovaný prístup k obnoviteľnej energii prostredníctvom spoločného využívania energie.
- × Potreba dôkladnejšieho monitorovania trhu s cieľom odhaliť jeho zneužívanie.

Reforma EÚ trhu s elektrinou - harmonogram

január/február
2023
verejná
konzultácia

marec – jún
2023
REÚ 5x revízia
reformy

október 2023
REÚ 2x revízia
reformy

d'alšie kroky
REÚ + EP
rokovanie a
následné
formálne prijatie
návrhu

14. marec 2023
EK prijala návrhy
týkajúce sa
reformy
konceptie trhu
EÚ s elektrinou

19. jún 2023
REÚ dosiahla
dohodu o
častiach reformy
trhu s elektrinou

17. október 2023
REÚ sa dohodla
na všeobecnom
smerovaní k
reforme trhu s
elektrinou

Cieľ: prijatie predpisov do konca 2023

Kľúčové závery verejnej konzultácie EK ku konceptu reformy: VK 23 január-13 február 2023

- a) Krátkodobé trhy (denný a vnútrodenný) a cenový mechanizmus založený na marginálnych cenách fungujú správne (správne cenové signály) a mali by sa zachovať.
- b) Krátkodobé trhy musia byť doplnené nástrojmi stimulujúcimi dlhodobejšie cenové signály (PPA, CfD a posilnenie dlhodobých trhov). Je zároveň treba zachovať slobodu výberu zmlúv.
- c) Dôležitosť nefosílnej flexibility, najmä v súvislosti so zvyšujúcim sa podielom OZE. Mala by sa uľahčiť ich účasť na trhu.
- d) Trhy sa musia prispôbiť vysokému podielu obnoviteľnej energie. Preto je treba klásť väčší dôraz na rozvoj sústav.
- e) Cenová dostupnosť energie je rovnako dôležitá ako zachovanie signálov pre reakciu dopytu. Mali by sa umožniť a stimulovať vznikajúce riešenia (energetické spoločenstvá, vlastná spotreba a zdieľanie energie).

Legislatívny rámec – cieľ a podstata reformy

Reforma sa venuje 3-om oblastiam:

- I. Ochrana koncového odberateľa
- II. Zvýšenie stability a predvídateľnosti nákladov na energiu
- III. Podpora investícií do OZE (v súlade s Green Deal)

a) Dizajn trhu s elektrinou = novelizácia 2-och nariadení a 2-och smerníc:

- ❖ NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou
- ❖ NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2019/942 z 5. júna 2019, ktorým sa zriaďuje Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky
- ❖ SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2023/2413 z 18. októbra 2023 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov
- ❖ SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ

b) Ochrana proti manipuláciám na veľkoobchodných energetických trhoch = novelizácia 2-och nariadení:

- ❖ NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) č. 1227/2011 z 25. októbra 2011 o integrite a transparentnosti veľkoobchodného trhu s energiou (REMIT)
- ❖ NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2019/942 z 5. júna 2019, ktorým sa zriaďuje Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky

Oblasť I. - Ochrana koncového odberateľa

- **Širší výber pre koncového odberateľa**
 - Právo koncového odberateľa a SME na zmluvu o dodávke s **fixnou** ako aj **dynamickou cenou**,
 - Právo na **viacero simultánných** dodávateľských zmlúv,
 - **Informačná povinnosť** pred uzatvorením zmluvy o dodávke.
- **Ochrana zraniteľných odberateľov v čase krízy**
 - Vytvorenie konceptu **regionálnej a únijnej cenovej krízy vyhlasovanej EK**,
 - Zavedenie povinnosti zriadenia **dodávateľa poslednej inštancie**,
 - Nové kompetencie regulačných orgánov pri dohľade nad dodávateľmi v otázke **hedžingových stratégií**,
 - **Odlíšenie** štandardnej trhovej situácie a krízy - limitácia značných regulačných zásahov iba na čas krízy.
- **Decentralizácia energetiky**
 - Právo na **priame zdieľanie obnoviteľnej energie** bez potreby vytvárania energetických spoločností.

Oblasť II. - Zvýšenie stability a predvídateľnosti nákladov na energiu

...kľúčom má byť podľa EK presun časti obchodovania do dlhodobého trhu

- **Podpora rozvoja dlhodobých zmlúv o nákupe elektriny (PPA)**
 - V súčasnosti dostupné len veľkým odberateľom. Riziko, že odberateľ v budúcnosti nebude dlhý kontrakt plniť.
 - Členské štáty majú povinnosť riziko odstrániť schémami záruk za odberateľov.
- **Podpora rozvoja CfD**
 - Podporné schémy často garantujú výrobcovi minimálnu cenu výroby a nelimitujú hornú hranicu ceny vyrobenej elektriny.
 - Zmluvy o rozdieloch musia byť dvojstranné (stanovujú minimálnu, ale aj maximálnu cenu vyrobenej elektriny).
- **Vytvorenie regionálnych virtuálnych hubov, ktoré budú stanovovať referenčné ceny forwardových zmlúv**
 - Cieľom je zvýšiť transparentnosť cien a zaviazat' PPS, aby povolili prenosové práva na dlhšie než jeden rok.
- **Posilnenie NRA v kompetencii monitorovania integrity a transparentnosti trhu**
 - Cieľom je zabezpečiť, že trhy budú fungovať konkurencieschopne a ceny budú stanovené transparentne.

Oblasť III. - Podpora investícií do OZE (v súlade s Green Deal)

- **Členské štáty musia zhodnotiť a príp. zlepšiť flexibilitu sústav**
 - Možnosť kapacitných mechanizmov pre nízkouhlíkovú flexibilitu.
 - Možnosť podporných schém pre „nefosílnu“ flexibilitu.
- **Prevádzkovatelia prenosových sústav musia zverejňovať dostupné kapacity pre pripojenie**
 - Umožní developerom OZE zorientovať sa v možnostiach investícií a alokovať ich technicky vhodných miest.
- **Termíny obchodovania priblížiť ešte viac reálnemu času (čas uzávierky vnútrodeného max. 30 minút pred RT)**

Predpoklad: Ak sa ponuky na dodávku elektriny budú realizovať do 30 min pred odberom (aktuálne je ID GCT 60 min. pred RT), ponuky od výrobcov z OZE sú presnejšie a minimalizuje sa ich odchýlka.

Novelizácia nariadenia a smernice o vnútornom trhu

Nariadenie 2019/943 zavádza najmä:

1. úpravu **cieľov nariadenia** (zdôraznenie významu dlhodobých investícií pri zmiernovaní volatility krátkodobých cien a potreby trhových signálov pri zabezpečení väčšej flexibility sústavy),
2. úpravu niekoľkých **princípov obchodovania na dennom a vnútrodenom trhu**,
3. inštitút tzv. **produktu na zníženie špičky** (PPS môže obstaráť flexibilitu pre peak shaving),
4. pravidlá umožňujúce PPS a PDS **využívať údaje z meracích zariadení** na monitorovanie a vysporiadanie **flexibility**,
5. úplne novú úpravu **forwardových trhov** s cieľom zlepšiť ich likviditu (vytvorenie virtuálnych hubov),
6. nástroje na rozvoj dlhodobých **PPA a CfD zmlúv**,
7. pravidlá **posudzovania potrieb flexibility** v ČS a možností **podpory** ich rozvoja,
8. povinnosť PPS transparentne **oznamovať kapacitu dostupnú** pre nové pripojenia v sústave.

Smernica 2019/944 zavádza najmä:

1. možnosť odberateľa mať v rámci odberného miesta **viacerých dodávateľov** a aj viacero meracích a fakturačných bodov,
2. právo koncového odberateľa na **dynamický a fixný kontrakt** a poskytnutie jasných predzmluvných informácií,
3. právo domácností a malých podnikov na **účasť na zdieľaní energie** (spotreba energie vyrobenej alebo skladovanej mimo odberného miesta),
4. opatrenia na **minimalizáciu rizík spojených s úpadkom dodávateľov** (dohľad NRA nad hedžovými stratégiami, povinný dodávateľ poslednej inštancie),
5. kompetenciu NRA **monitorovať odstraňovanie neodôvodnených prekážok rozvoja** prosumerov, energetických komunit a flexibility,
6. inštitút **cenovej krízy**,
7. povinnosť PDS transparentne **oznamovať kapacitu dostupnú** pre nové pripojenia v sústave.

Novelizácia nariadenia REMIT, ACER a smernice o OZE

Nariadenie 1227/2011 (REMIT):

- **rozširuje oznamovacie povinnosti** spojené s aktuálne zavádzanými vyrovnávacími trhmi a algoritmickým obchodovaním (veľkoobchody vykonávané na základe počítačových výpočtov),
- rozvíja spoluprácu medzi energetickými a finančnými regulátormi (**ACER a ESMA**),
- **posilňuje dohľad agentúry** nad transparentnosťou, ochranou dôverných informácií a vyšetrovaní významných cezhraničných prípadov porušujúcich REMIT,
- upravujú sa mechanizmy **zdieľania údajov medzi agentúrou**, príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a Komisiou,
- zavádza rámec pre **harmonizáciu pokút** za porušenie REMIT na vnútroštátnej úrovni.

Nariadenie 2019/942 (ACER) dopĺňa agentúre práva a povinnosti v súvislosti s pridelovaním dlhodobých prenosových práv **jednotnou pridelovacou platformou, virtuálnymi hubmi, podporou flexibility a novelou nariadenia REMIT.**

Smernica 2023/2413 o OZE upravuje pravidlá podporných schém **OZE** prostredníctvom **priamej cenovej podpory.**

Pohľad PPS na navrhované úpravy

Nástroje vhodné na podporu investícií do OZE a stabilizáciu cien elektriny cez dlhodobé nástroje
(cez CfDs, PPAs)

Zachovanie fundamentov krátkodobých trhov bez zmien
(Marginal pricing)

Zlepšenie regulačného rámca PPS uznaním kapitálových a prevádzkových výdavkov pri určovaní taríf

Posudzovanie potrieb flexibility sústav vychádza z ENTSO-E Vision

Pravidlá umožňujúce PPS využívať údaje špecializovaných meracích zariadení

Jednotná úprava pre budúce cenové krízy v EÚ

Nerieši plošnejšiu úpravu pravidiel pre kapacitné mechanizmy
Zavedenie kritéria emisných limitov

Skrátenie cross-zonal intraday GCT na 30 min.
do 2028

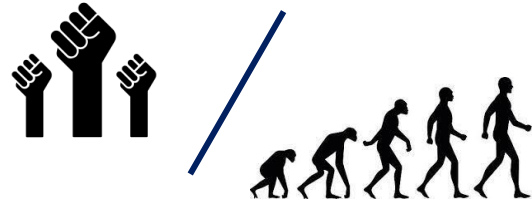
Nový spôsob použitia príjmu z preťaženia na kompenzáciu OZE na mori pri nedostatku prenosovej kapacity

Zvýšenie nákladov PPS v spojitosti s novým systémom forwardových medzioblastných prenosových práv (regional Virtual Hubs – nejasný koncept)

Termín pre ENTSO-E na vytvorenie spoločnej metodiky s DSOs pre posúdenie potrieb flexibility do 1.3.2024

REMIT ukladá PPS dodatočné povinnosti a udeľuje silnejšie vyšetrovacie právomoci ACER

...revolúcia či evolúcia?

Ďakujem za pozornosť

Hodnotenie zdrojovej primeranosti ES SR do roku 2040 (MAF SEPS 2023)

